

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sk/15/2018
Identifikačné číslo spisu: 6017200197
Dátum vydania rozhodnutia: 26.06.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6017200197.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Aleny Adamcovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobkyne: Ing. E. Y., bytom L., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, so sídlom ul. 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX 0 zo dňa 7. marca 2017, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 28Sa/6/2017-57 zo dňa 19. decembra 2017, v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 28Sa/6/2017-63 zo dňa 25. januára 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 28Sa/6/2017-57 zo dňa 19. decembra 2017 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 28Sa/6/2017-63 zo dňa 25. januára 2018 z r u s u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.
Rozsudok krajského súdu

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 28Sa/6/2017-57 zo dňa 19. decembra 2017 podľa § 191 ods. 1 písm. c/ zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zrušil rozhodnutie Generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne Bratislava č. XXX XXX XXXX X zo dňa 7. marca 2017 a súčasne zrušil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 6. septembra 2016 a č. XXX XXX XXXX X zo dňa 10. októbra 2016 a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Žalobkyni náhradu trov konania nepriznal.

2. Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd z administratívneho spisu žalovanej zistil nasledovný skutkový stav.

2.1. Sociálna poisťovňa, ústredie, Bratislava ako prvostupňový správny orgán na základe žiadosti žalobkyne rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 6. septembra 2016 podľa § 65, § 274 a § 82

zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení žalobkyni priznala od 10. januára 2016 starobný dôchodok v sume 669,30 Eur mesačne. Rozhodnutie odôvodnila tým, že žalobkyňa k 10. októbru 2015 získala 16 811 dní dôchodkového poistenia s presným rozpisom v osobnom liste, ktorý tvorí prílohu rozhodnutia. V sume starobného dôchodku patriace za obdobie dôchodkového poistenia do vzniku nároku na starobný dôchodok je 652,70 Eur mesačne a bola určená ako súčin priemerného osobného mzdového bodu

$1,2891 \times 46,0576$ rokov obdobia dôchodkového poistenia \times aktuálna dôchodková hodnota 10,9930, čo je 652,70 Eur mesačne. Ďalej tým, že po vzniku nároku na starobný dôchodok žalobkyňa od 10. októbra 2015 do 9. januára 2016 získala obdobie dôchodkového poistenia, pričom suma starobného dôchodku za toto obdobie predstavovala čiastku 4,72589070.-Eur mesačne ako súčin osobných mzdových bodov 0,4299 a aktuálnej dôchodkovej hodnoty 10,9930. Suma starobného dôchodku spolu so sumou zvýšenia po zaokrúhlení je 657,50 Eur mesačne. Takto určená suma bola zvýšená podľa § 66 ods. 2 o 9,8625 Eur mesačne. Suma starobného dôchodku po uvedenom zvýšení a zaokrúhlení predstavovala čiastku 667,40 Eur.

2.2. Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 10.10.2016 zvýšila žalobkyni starobný dôchodok na sumu 687,- Eur mesačne. Rozhodnutia odôvodnila tým, že táto suma sa zvýšila po zistení vymeriavacieho základu za obdobie od 1. decembra 2011 do 31. decembra 2011 a od 1. januára 2012 do 31. decembra 2012, kedy žalobkyňa pracovala u zamestnávateľa Slovenská agentúra pre cestovný ruch Banská Bystrica. Suma starobného dôchodku patriaca za obdobie dôchodkového poistenia bola vypočítaná ako súčin priemerného osobného mzdového bodu $1,3234 \times 46,0576$ rokov obdobia dôchodkového poistenia \times aktuálna dôchodková hodnota 10,9930, čo sa rovná 670,10 Eur mesačne. Zvýšenie za 92 dní dôchodkového poistenia po vzniku nároku na starobný dôchodok je 4,72589070 mesačne, zvýšenie podľa § 66 ods. 2 zákona za 92 dní dôchodkového poistenia po vzniku nároku na starobný dôchodok bez poberania dôchodku vo výške 1,5%, t. j. zvýšenie o 10,1235 Eur mesačne. Suma starobného dôchodku bola určená po zaokrúhlení čiastkou 685,10 Eur. Ďalej suma sa podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. odo dňa priznania dôchodku zvýšila o 1,92 Eur mesačne na sumu 687,- Eur mesačne.

2.3. Druhostupňový správny orgán na odvolanie žalobkyne napadnutým rozhodnutím odvolanie zamietol v celom rozsahu a potvrdil prvostupňové rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 6. septembra 2016 a č. XXX XXX XXXX X zo dňa 10. októbra 2016. Rozhodnutie odôvodnil tým, že námietka žalobkyne týkajúca sa skutočností, že jej bolo nesprávne hodnotené obdobie za roky 1988, 1989, 1993, 1994 a 1995, kedy sprevádzala svojho manžela, ktorý bol vyslaný ako expert, resp. pracovník zastupiteľského úradu v zahraničí, nie je dôvodná. Žalobkyňa podľa svojej žiadosti o starobný dôchodok zo 14. júla 2016 bola zamestnaná od 12. decembra 1977 do 18. augusta 1996 u zamestnávateľa NOVOKER a.s. Lučenec a zároveň 12. septembra 1988 do 15. júla 1990 bola zamestnaná u zamestnávateľa Federálne ministerstvo zahraničných vecí Praha v období od 11. januára 1993 do 31. decembra 1995 u zamestnávateľa Ministerstvo zahraničných vecí Bratislava. Podľa potvrdenia zamestnávateľa mala neplatené voľno po dobu nasledovania jej manžela na expertíznu činnosť do zahraničia. Podľa potvrdení a vyjadrení žalobkyne v rokoch 1988, 1989, 1993, 1994, 1995 sprevádzala manžela v zahraničí. Celé obdobie týchto rokov sú na evidenčnom liste dôchodkového zabezpečenia u zamestnávateľa NOVOKER a.s. Lučenec uvedené ani náhradných dôb. Obdobia, ktoré sa považovali za náhradné doby v uvedenom období sú taxatívne uvedené v § 11 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení a v § 10 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení. Ani podľa jedného z týchto ustanovení sa doba pobytu v cudzine, po ktorú žena sprevádzala svojho manžela, ktorý pôsobil ako pracovník v zahraničí alebo expert v zahraničí, nepovažuje za náhradnú dobu. Táto doba sa posudzovala ako náhradná doba len na zisťovanie priemerného mesačného zárobku. Doba pobytu v cudzine, po ktorú žena sprevádzala svojho manžela, ktorý pôsobil ako pracovník v zahraničí alebo expert v zahraničí, sa v súlade s § 9 a § 175 ods. 6 Vyhlášky č. 149/1986 po 88 Zb. v znení zákona č. 306/1991 Zb. výslovne považovala za dobu zamestnania v období od 1. októbra 1988 do 31. júla 1991. Vzhľadom na skutočnosť, že starobný dôchodok bol žalobkyni priznaný a jeho suma vypočítaná podľa zákona č. 461/2003 Z. z., na účely určenia priemerného osobného mzdového bodu bolo potrebné dobu pobytu v cudzine, po ktorú žena sprevádzala svojho manžela pôsobiaceho ako pracovník v zahraničí alebo expert v zahraničí, posudzovať ako obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré nie je možné určiť osobný

mzdový bod. Preto za predmetné roky nebolo možné započítať dni náhradných dôb za celé roky. V rozhodnutí o priznaní starobného dôchodku bol za tieto roky žalobkyni určený priemerný osobný mzdový bod vzhľadom na súběžné zamestnania a hrubé zárobky získané v týchto zamestnaniach. Žalovaná napadnuté rozhodnutie odôvodnila aj tým, že nebola dôvodná námietka žalobkyne, ktorou poukazuje na § 11 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb., resp. § 10 zákona č. 100/1988 Zb., a teda že ak sa kryjú doba zamestnania a náhradná doba, započíta sa iba doba, ktorej zápočet je pre občana výhodnejší. To isté platí, ak sa navzájom kryjú doby zamestnania alebo náhradné doby. Doba pobytu v cudzine, po ktorú žena sprevádzala svojho manžela, ktorý pôsobil ako expert v zahraničí, sa posudzuje ako obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré nie je možné určiť osobný mzdový bod. Z tohto dôvodu sa účastnícke konania kryje doba pobytu v cudzine a zamestnanie. Účastníčka konania mala zhodnotené obdobie zamestnania a osobný mzdový bod. K námietke žalobkyne týkajúcej sa nehodnotenia doby zamestnania od 1. januára 1996 do 18. augusta 1996 uviedol, že táto nebola dôvodná, pretože toto obdobie bolo započítané pre výpočet starobného dôchodku. Hrubý zárobok nebolo možné hodnotiť, nakoľko podľa potvrdenia zamestnávateľa zo dňa 3. februára 1997 nemala žalobkyňa vyplatný žiadny príjem, pretože mala neplatené voľno. Žalovaná ďalej v odôvodnení napadnutého rozhodnutia k námietke nezapočítania vymeriavacieho základu za obdobie od 1.12.2011 do 30. novembra 2012 uviedol, že tento bol zohľadnený rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X z 10. októbra 2016. Zároveň s poukazom na § 209 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z., podľa ktorého chyby v písaní, v počtoch a iné zrejme nesprávnosti je možné opraviť aj bez návrhu, uviedol, že v odôvodnení rozhodnutia č. XXX XXX XXXX X. z 10. októbra 2016 bola nesprávnosť, keď správne malo byť uvedené, že suma starobného dôchodku sa dodatočne zvýšila o zistenie vymeriavacieho základu za obdobie od 1. decembra 2011 do 31. decembra 2011 a od 1. januára 2012 do 31. novembra 2012. Žalovaná svoje rozhodnutie uzavrela tým, že žalobkyni boli započítané všetky preukázané obdobia dôchodkového poistenia a vymeriavacie základy dosiahnuté v rozhodujúcom období, a to na základe údajov uvedených v žiadosti o dôchodok, priložených dokladoch a údajov nachádzajúcich sa v správnom spise, získaných Sociálnou poisťovňou, a preto dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

3. Zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu krajský súd preskúmal v intenciách ustanovení zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej tiež zákon č. 461/2003 Z.z. alebo zákon o sociálnom poistení), citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 255 ods. 1, § 60 ods. 7, § 63 ods. 1, 6, 9, uvedeného zákona, v spojení s právnou úpravou ustanovenou v § 9, § 175 ods. 6a vyhlášky č. 149/1988 Zb. a v spojení s právnou úpravou ustanovenou v § 10 zákona č. 100/1988 Zb., postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v druhej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku.

4. Krajský súd konštatoval, že medzi účastníkmi nebola sporná žiadna z rozhodných skutkových okolností. Nebolo sporné, že žalobkyňa v rokoch 1988, 1989, 1993, 1994 a 1995 (ďalej len v sporné obdobie) bola v pracovnom pomere so zamestnávateľom NOVOKER n.p., neskôr a.s. Lučenec, pričom v spornom období čerpala pracovné neplatené voľno z dôvodu sprevádzania manžela vyslaného do zahraničia. Nebolo sporné ani to, že toto sporné obdobie sa považuje za obdobie dôchodkového poistenia v zmysle § 255 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., nakoľko v zmysle predpisov účinných do 1.1.2004 sa toto obdobie považovalo za obdobie zamestnania tak, ako je to výslovne uvedené v § 9 Vyhlášky č. 149/1998 Zb.. Nebolo sporné ani to, že v spornom období žalobkyňa mala aj ďalšie zamestnanie, za ktoré poberala mzdu. Sporné bolo právne posúdenie tohto súbehu zamestnaní. Žalovaná toto neposúdila ako súbeh zamestnaní, ale ako súbeh zamestnania a doby, za ktorú nie je možné určiť osobný mzdový bod v zmysle § 63 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z.. Obdobie dôchodkového poistenia je nepochybne aj obdobie, za ktoré nemožno určiť osobný mzdový bod. Sporné obdobie je obdobím dôchodkového poistenia len preto, že spĺňa podmienky uvedené v § 255 ods. 1, a teda že išlo v danom prípade o zamestnanie podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004. Podľa predpisov účinných pred 1.1.2004 v prípade, že sa zamestnania kryli, sa započítala len doba toho zamestnania, ktoré bolo pre občana výhodnejšie. V danom prípade bolo medzi účastníkmi nesporné, že výhodnejšie pre žalobkyňu je, aby sa za dobu dôchodkového poistenia započítala len doba toho zamestnania, ktoré sa za zamestnanie považuje, pretože žalobkyňa mala neplatené voľno z dôvodu sprevádzania manžela v zahraničí, ktoré je potom obdobím dôchodkového poistenia, za ktorý nemožno určiť osobný mzdový bod pre chýbajúci

príjem z tohto zamestnania.

5. Podľa názoru krajského súdu žalovaná vec nesprávne právne posúdila, keď za dobu dôchodkového poistenia v zmysle § 255 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., teda za dobu zamestnania podľa predpisov účinných pred 1.1.2004 pri súbehu dvoch zamestnaní v spornom období nepovažovala dobu zamestnania pre žalobkyňu výhodnejšiu a následne na túto dobu sporného obdobia neaplikovala § 63 ods. 6, prípadne ods. 9 zákona č. 461/2003 Z. z. a nevyúčila ju v celom jej rozsahu pri určení priemerného osobného mzdového bodu.

6. Správny súd vychádzajúc zo skutkových zistení a citovanej právnej úpravy dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie nebolo v súlade so zákonom, pretože vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, a preto napadnuté rozhodnutie podľa § 191 ods. 1 písm. c/ SSP zrušil a súčasne zrušil aj predchádzajúce prvostupňové rozhodnutie podľa § 191 ods. 3 písm. a/ SSP a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Žalovaná je pritom v ďalšom konaní viazaná vyššie uvedeným právnym názorom správneho súdu a to že v zmysle § 255 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. je obdobím dôchodkového poistenia to zamestnanie žalobkyne, ktoré je súčasne obdobím dôchodkového poistenia, za ktoré nemožno určiť osobný mzdový bod a je potrebné naň aplikovať § 63 ods. 6 a 9 zákona č. 463/2003 Z. z..

7. O trovách konania správny súd rozhodol podľa § 167 ods. 1 SSP. Žalobkyni priznal právo na úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania z dôvodov jej úspechu v konaní.

II.

Kasačná sťažnosť žalovanej proti rozsudku krajského súdu

8. Proti rozsudku krajského súdu v zákonnej lehote podala kasačnú sťažnosť žalovaná. Namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP. Navrhovala, aby kasačný súd rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 28Sa/6/2017-57 zo dňa 19. decembra 2017 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

9. V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalovaná sa nestotožnila s právnym posúdením veci zo strany krajského súdu. Vychádzajúc zo skutkových zistení danej veci, vyslovila názor, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP. Uviedla, že obdobia, ktoré sa považovali za náhradné doby v spornom období sú taxatívne uvedené v § 11 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení a v § 9 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov. Žalovaná zdôraznila, že ani podľa jedného z uvedených ustanovení sa doba pobytu v cudzine, po ktorú žena sprevádzala svojho manžela, ktorý pôsobil ako pracovník v zahraničí alebo ako expert v zahraničí, nepovažuje za náhradnú dobu. Táto doba sa posudzovala ako náhradná doba len na zisťovanie priemerného mesačného zárobku. Vytýkala krajskému súdu, že svoje tvrdenia opiera o nesprávny právny predpis, a to § 9 vyhlášky č. 149/1988 Zb., ktorý s uvedenou problematikou nesúvisí. Tiež zdôraznila, že podľa § 11 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb., resp. § 10 zákona č. 100/1988 Zb., ak sa kryjú doba zamestnania a náhradná doba, započíta sa iba doba, ktorej zápočet je pre občana výhodnejší, to isté platí, ak sa navzájom kryjú doby zamestnania alebo náhradné doby. Doba pobytu v cudzine, po ktorú žena sprevádzala svojho manžela, ktorý pôsobil ako pracovník v zahraničí alebo expert v zahraničí sa v súlade s § 9 a § 175 ods. 6 vyhlášky č. 149/1988 Zb. v znení zákona č. 306/1991 Zb. výslovne považovala za dobu zamestnania v období od 1. októbra 1988 do 31. júla 1991. Žalovaná mala za to, že doba pobytu v cudzine v rokoch 1993, 1994 a 1995, počas ktorej žalobkyňa sprevádzala svojho manžela, ktorý pôsobil ako pracovník v zahraničí alebo ako expert v zahraničí sa posudzuje ako obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré nie je možné určiť osobný mzdový bod. Tvrdila, že žalobkyni sa teda kryje doba pobytu v cudzine a zamestnanie. Žalobkyňa má sporné obdobie zhodnotené obdobie zamestnania a osobný mzdový bod. Žalovaná záverom uviedla, že pri posudzovaní nároku žalobkyne na starobný dôchodok postupovala v súlade s právnymi predpismi o sociálnom poistení.

III.

Vyjadrenie žalobkyne ku kasačnej sťažnosti žalovaného

10. Žalobkyňa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalovaného nesúhlasila s dôvodmi uvedenými v kasačnej sťažnosti. Navrhovala, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalovaného proti napadnutému rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 28Sa/6/2017-57 zo dňa 19. decembra 2017 zamietol ako nedôvodnú.

11. V dôvodoch vyjadrenia žalobkyňa vyslovila názor, že krajský súd celý prípad vecne správne posúdil a procesnoprávne nepochybil. Mala za to, že krajský súd dospel k správne záveru, že napadnuté rozhodnutie žalovanej nebolo v súlade so zákonom, pretože vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, keďže žalovaná podľa predpisov účinných pred 1.1.2004 pri preukázanom krytí dôb zamestnania žalobkyne nepostupovala podľa § 11 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb., resp. § 10 zákona č. 100/1988 Zb., lebo nezapočítala žalobkyni dobu, ktorej zápočet je pre občana výhodnejší, t.j. v danom prípade nezapočítala tú dobu, za ktorú nie je možné určiť mzdový bod a následne túto dobu podľa § 63 ods. 6 prípadne ods. 9 zákona č. 461/2003 Z.z. nevyhlúčila z rozhodujúceho obdobia, čím v konečnom dôsledku žalobkyni v rozpore so zákonom znížila priemerný osobný mzdový bod.

12. Žalobkyňa nesúhlasila s dôvodom žalovanej uvedeným v kasačnej sťažnosti, že žalobkyni sa kryje doba pobytu v cudzine a zamestnania. K tomu uviedla, že žalovaná zjavne nesprávne vyhodnotila tú skutočnosť, že počas doby sprevádzania manžela v zahraničí sa žalobkyni okrem doby pobytu v cudzine kryli ešte aj ďalšie 2 doby zamestnania, ktoré jej súbežne plynuli na základe dvoch platných pracovných pomerov, nakoľko žalobkyňa počas doby pobytu v cudzine z dôvodu sprevádzania manžela bola aj naďalej zamestnaná v Keramických závodoch n.p. Košice závod Obkladačky Lučenec (plynula jej teda doba zamestnania číslo 1) a súbežne bola zamestnaná aj na Československom zastupiteľskom úrade v Havane na základe pracovného pomeru uzavretého s FMZV Československej republiky (plynula jej teda doba zamestnania číslo 2).

13. Žalobkyňa nesúhlasila ani s ďalším dôvodom žalovanej uvedenom v kasačnej sťažnosti, že súd svoje tvrdenia opiera o nesprávny právny predpis, a to § 9 vyhlášky č. 149/1988 Zb., ktorý s uvedenou problematikou nesúvisí. K tomu uviedla, že žalovaná zrejme nezobrala do úvahy tú skutočnosť, že v danom prípade ide o zjavnú chybu v písaní a krajský súd svoje tvrdenie opiera a účinnú vyhlášku č. 149/1988 Zb., ktorá s uvedenou problematikou súvisí, o čom svedčí aj bod 13 a 17 predmetného rozsudku krajského súdu, ale aj samotné vyjadrenie žalovanej, keď v sťažnostnom bode III. uviedla: „Doba pobytu v cudzine, po ktorú žena sprevádzala svojho manžela, ktorý pôsobil ako pracovník v zahraničí alebo expert v zahraničí, sa v súlade s § 9 a § 175 ods. 6 vyhlášky č. 149/1988 Zb. v znení zákona č. 306/1991 Zb. výslovne považovala za dobu zamestnania v období od 1.10.1988 do 31. júla 1991.“

14. Ďalej žalobkyňa k tvrdeniu žalovanej, že krajský súd považoval dobu pobytu v cudzine, po ktorú žena sprevádzala svojho manžela, ktorý pôsobil ako pracovník v zahraničí alebo expert v zahraničí za náhradnú dobu je irelevantné a že žalobkyni sa kryje doba pobytu v cudzine a zamestnanie nie sú opodstatnené, uviedla, že žalovaná zjavne nebrala do úvahy tú skutočnosť, že počas doby sprevádzania manžela v zahraničí sa žalobkyni okrem doby pobytu v cudzine, ktorá sa v zmysle už vyššie uvedenej vyhlášky (o ktorú sa opiera aj samotná žalovaná) tiež považovala za dobu zamestnania, kryli ešte aj ďalšie 2 doby zamestnania, ktoré jej súbežne plynuli na základe dvoch platných pracovných pomerov, nakoľko žalobkyňa počas doby pobytu v cudzine z dôvodu sprevádzania manžela bola aj naďalej preukázateľne zamestnaná v NOVOKER a.s. Lučenec a súbežne bola preukázateľne zamestnaná aj na Slovenskom zastupiteľskom úrade v Bukurešti, resp. Záhrebe na základe pracovného pomeru uzavretého s MZV Slovenskej republiky, čo jednoznačne aj v tomto prípade dokazuje, že sa jej v období rokov 1993 1994 a 1995 kryli dve doby zamestnania. V danej súvislosti žalobkyňa poukázala na judikatúru NS SR - rozhodnutie sp. zn. 9So 56/2008.

15. Žalobkyňa v závere poukazom na právnu úpravu ustanovenú v § 6 ods. 1 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb. v spojení s § 2 písm. a/ zákona č. 54/1956 Zb. a s § 3 ods. 2 písm. a/, § 4, § 7 a § 8 uvedeného zákona, uviedla, že žalovaná v kasačnej sťažnosti neuviedla žiadne nové právne skutočnosti,

ktoré by mohli mať vplyv na zmenu alebo zrušenie právoplatného rozhodnutia krajského súdu.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

16. Dňom 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej tiež SSP) upravujúci v zmysle § 1 a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve, b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP) v rozsahu námietok žalovanej uvedených v kasačnej sťažnosti, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej je dôvodná.

18. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 28Sa/6/2017-57 zo dňa 19. decembra 2017, ktorým správny súd podľa § 191 ods.1 písm. c/ SSP zrušil rozhodnutie Generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne Bratislava č. XXX XXX XXXX X zo dňa 7. marca 2017 a súčasne zrušil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie č. XXX XXX XXXX 0 zo dňa 6. septembra 2016 a č. XXX XXX XXXX 0 zo dňa 10. októbra 2016 a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.

19. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

20. Predmetom preskumavacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie Generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne Bratislava č. XXX XXX XXXX X zo dňa 7. marca 2017, ktorým o odvolaní žalobkyne rozhodol tak, že jej odvolanie zamietol a potvrdil rozhodnutia Sociálnej poisťovni ústredie č. XXX XXX XXXX X. zo dňa 6. septembra 2016 a č. XXX XXX XXXX 0 zo dňa 10. októbra 2016. Uvedenými rozhodnutiami Sociálna poisťovňa určila žalobkyni starobný dôchodok v sume 687,- eur mesačne.

21. V správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. (§ 2 ods. 1 SSP)

22. Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania. (§ 5 ods. 2 SSP)

23. Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy. (§ 135 ods. 1 SSP)

24. Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy. (§ 177 ods. 1 SSP)

25. Vo veci samej rozhoduje správny súd rozsudkom. Tento zákon ustanovuje, kedy správny súd rozhoduje vo veci samej uznesením. (§ 133 ods. 1 SSP)

26. V písomnom vyhotovení rozsudku sa po slovách "V mene Slovenskej republiky" uvedie označenie

správneho súdu, mená a priezviská sudcov rozhodujúcich vo veci, presné označenie účastníkov konania a ich zástupcov, účasť prokurátora, označenie prejednávanej veci, znenie výroku, odôvodnenie, poučenie o prípustnosti kasačnej sťažnosti, o lehote na podanie kasačnej sťažnosti, o náležitostiach kasačnej sťažnosti, o povinnom zastúpení advokátom v kasačnom konaní alebo o neprípustnosti opravného prostriedku, deň a miesto vyhlásenia. V odôvodnení rozsudku uvedie správny súd stručný priebeh administratívneho konania, stručné zhrnutie napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie argumentov žalobcu vyjadrenia žalovaného, prípadne ďalších účastníkov, osôb zúčastnených na konaní a zainteresovanej verejnosti, posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Ak správny súd zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vráti mu vec na ďalšie konanie, je povinný v odôvodnení rozsudku uviesť aj to, ako má orgán verejnej správy vo veci ďalej postupovať. Správny súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. (§ 139 ods. 1, 2 SSP)

27. Sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne, (§ 199 ods. 1 písm. a/ SSP). Rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu. Pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi. (§ 203 ods. 1, 2 SSP) Ak to nie je v rozpore s účelom správneho súdnictva, môže správny súd i bez návrhu doplniť dokazovanie vykonané orgánom verejnej správy. (§ 204 SSP)

28. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi.

29. Správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverenú právomoc a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi.

30. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu napadnutých rozhodnutí žalovaného správneho orgánu nepostupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku citovaných vyššie, keď súdny prieskum rozhodnutí žalovaného správneho orgánu napadnutých žalobou nevykonal v súlade s platnou právnou úpravou zákona o sociálnom poistení v spojení s právnou úpravou ustanovenou v zákone č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších prepisov v spojení s vyhl. č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení a svoju právnu úvahu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver, náležite neodôvodnil.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

31. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

32. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho

právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivец musí konať tak, ako určuje právny poriadok.

33. Ústavný súd SR princíp materiálneho právneho štátu prezentoval v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasť okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodíť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôkaz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorými boli priznané“ (ÚS 17/1999, Nález z 22. septembra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365; zhodne I.ÚS 44/1999, Nález z 13. októbra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382, I.ÚS 10/98)“. (I.ÚS 54/02. Nález z 13. novembra 2002. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2002 - II. polrok, s. 750, nález Ústavného súdu SR č. PL. ÚS 22/06). Judikatúra ústavného súdu tiež kladie dôraz na to, že v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy s uplatňovaním princípu právnej istoty v právom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem; medzi ústavné princípy vlastné právnemu štátu patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti, resp. proporcionality (m. m. PL. ÚS 1/04).

34. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

35. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

36. Z uvedeného článku ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

37. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu plynúca z čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky je založená na tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na nezávislom a nestrannom súde. Tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy vykonáva.

38. Výklad a aplikácia zákonov je výlučným právom všeobecných súdov, pričom tento výklad nesmie byť arbitrárny a musí byť náležite odôvodnený. V tomto zmysle, rovnako aj každé rozhodnutie súdu musí byť odôvodnené a musí byť z neho dostatočne zrejmé, na základe čoho súd dospel ku konkrétnym záverom tvoriacim základnú obsahovú štruktúru odôvodnenia rozhodnutia. Povinnosť všeobecných súdov svoje rozhodnutia riadne odôvodniť zákonom predpokladaným spôsobom plynúcim z § 139 ods. 2 SSP predstavuje súčasť práva na spravodlivý proces.

39. Kasačný súd z obsahu administratívneho spisu zistil, že žalobkyňa v rámci odvolacieho správneho konania namietala, že rozhodnutie nie je v súlade so všeobecnými právnymi predpismi a nevychádza zo

spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci. V rámci správnej žaloby namietala nesprávne právne posúdenie, čím boli porušené jej práva a právom chránené záujmy a ľudské práva, ktoré jej garantuje Ústava SR a Dohovor o invalidných starobných a pozostalostných dávkach medzinárodnej organizácie práce zverejnenej pod č. 61/1991 Zb..

40. Kasačný súd po preskúmaní napadnutého rozsudku správneho súdu a postupu mu predchádzajúceho v rozsahu kasačnej sťažnosti mal preukázané, že správny súd v procese súdneho prieskumu začatého na základe žaloby žalobkyne náležite nepostupoval v zmysle zákonných procesných pravidiel nastolených zákonodarcom v druhej časti správneho súdneho poriadku.

41. Vychádzajúc z citovanej právnej úpravy povinnosťou správneho súdu v rámci súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia žalovaného v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím a konaní im predchádzajúcich, bolo postupom podľa právnej úpravy ustanovenej v druhej a tretej časti správneho súdneho poriadku v súlade so základnými procesnými zásadami konania, preskúmať zákonnosť žalobou napadnutých rozhodnutí správnych orgánov oboch stupňov a v odôvodnení napadnutého rozsudku náležite odôvodniť svoje posúdenie skutkových zistení a právnych záverov (argumentov), teda rozsudok odôvodniť tak, aby jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom bolo zrejmé, v akom rozsahu vykonal súdny prieskum napadnutého rozhodnutia žalovaného a postup mu predchádzajúci, z akých podkladov pri svojom rozhodovaní vychádzal, ktoré skutočnosti považoval za preukázané, stručne, jasne a výstižne vysvetlil, akými úvahami sa riadil pri hodnotení skutkových a právnych okolností namietaných v žalobe a zodpovedal na zásadné žalobné námietky.

42. Kasačný súd mal za to, že rozhodnutie správneho súdu nezodpovedá vyššie uvedeným požiadavkám, keď krajský súd nechal úplne bez povšimnutia skutkové zistenia vyplývajúce z administratívneho spisu, na základe ktorých žalovaný mal dospieť k nesprávnemu právnemu záveru podmieňujúceho namietanú nezákonnosť rozhodnutí žalovanej vydaných v oboch stupňoch správneho konania.

43. Kasačný súd upriamuje pozornosť na to, že problematike týkajúcej sa povinnosti súdu náležite zdôvodniť svoje rozhodnutie venoval značnú pozornosť vo svojej judikatúre aj Ústavný súd Slovenskej republiky - napr. v náleze č. sp. zn. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 243/07, I. ÚS 114/08, III. ÚS 36/2010. Ústavný súd konštatoval, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa uskutočňuje v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu; jedným z týchto princíпов, predstavujúcim súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcim ľubovôľu pri rozhodovaní, je povinnosť súdov svoje rozhodnutia odôvodniť v súlade so zákonnou úpravou. Z odôvodnenia totiž musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Povinnosťou súdu je presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutie náležite odôvodniť, pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia rozhodnutia teda musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Porušením práva na spravodlivý proces môže byť aj situácia, kedy v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, ale náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností neboli zhodnotené. Ústavný súd vo svojej judikatúre tiež zdôraznil, že orgán štátnej moci by mal vo svojej argumentácii, obsahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia, dbať aj na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, ako aj závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé, odôvodnenie má obsahovať dostatok dôvodov a ich uvedenie má byť zrozumiteľné a formulovať odôvodnenie je povinný spôsobom, ktorý zodpovedá základným pravidlám logického, jasného vyjadrovania a musí spĺňať základné gramatické, lexikálne a štylistické hľadiská. Nedostatky odôvodnenia zakladajú vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia.

44. Uvedenou problematikou sa už viackrát zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj

„ESLP“) - napr. v rozhodnutí Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30 konštatoval, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie. Rovnako ESLP pripomína, že rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. januára 1999).

45. Judikatúra ESLP a ani Ústavného súdu SR pritom nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument.

46. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku konštatoval, že medzi účastníkmi nebola sporná žiadna z rozhodných skutkových okolností. Mal za to, že medzi účastníkmi nebolo sporné, že žalobkyňa v rokoch 1988, 1989, 1993, 1994 a 1995 (ďalej len v sporné obdobie) bola v pracovnom pomere so zamestnávateľom NOVOKER n.p., neskôr a.s. Lučenec, pričom v spornom období čerpala pracovné neplatené voľno z dôvodu sprevádzania manžela vyslaného do zahraničia a ani to, že toto sporné obdobie sa považuje za obdobie dôchodkového poistenia v zmysle § 255 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., nakoľko v zmysle predpisov účinných do 1.1.2004 sa toto obdobie považovalo za obdobie zamestnania tak, ako je to výslovne uvedené v § 9 Vyhlášky č. 149/1998 Zb., ako aj, že v spornom období žalobkyňa mala aj ďalšie zamestnanie, za ktorý poberala mzdu. Za sporné správny súd považoval právne posúdenie tohto súbehu zamestnaní.

47. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplýva z akých skutkových podkladov správny súd vychádzal pri ustálení svojho právneho záveru pri zodpovedaní predmetnej spornej otázky, keď v odôvodnení ani poukazom na podklady žalovanej zadovážených pre ustálenie skutkových zistení na účely výpočtu starobného dôchodku žalobkyne neuvádza. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia správneho súdu nie je zrejmé, o ktoré skutkové zistenie opiera svoj právny záver a súčasne z odôvodnenia nevyplýva právna úvaha správneho súdu na základe ktorej svoj právny záver ustálil.

48. Kasačný súd z administratívneho spisu zistil, že starobný dôchodok bol žalobkyňi priznaný rozhodnutiami Sociálnej poisťovni ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 6. septembra 2016 a č. XXX XXX XXXX 0 zo dňa 10. októbra 2016, ktorými jej bol určený starobný dôchodok v sume 687,- eur mesačne. O odvolaní žalobkyne proti uvedeným rozhodnutiam, v ktorom namietala nesprávny výpočet jej starobného dôchodku, keď Sociálna poisťovňa v rozpore s § 249, § 255, a § 63 zákona č. 461/2003 Z.z. v spojení s § 11 zákona č. 121/1975, resp. § 10 zákona č. 100/1988 Zb. nesprávne vyhodnotila súbeh jej zamestnaní v rokoch 1988, 1989, 1993, 1994 a 1995, počas ktorých sprevádzala svojho manžela v zahraničí, rozhodol Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne rozhodnutím č. XXX XXX XXXX 0 zo dňa 7. marca 2017 tak, že jej odvolanie zamietol a potvrdil rozhodnutia Sociálnej poisťovni ústredie č. XXX XXX XXXX 0 zo dňa 6. septembra 2016 a č. XXX XXX XXXX 0 zo dňa 10. októbra 2016 .

49. Z osobného listu dôchodkového poistenia, ktorý tvorí prílohu rozhodnutia o určení starobného dôchodku žalobkyne mal kasačný súd preukázané, že za rok 1988 bolo žalobkyňi započítane 366 dní, za rok 1989 365 dní, za rok 1993 365 dní, za rok 1994 365 dní a za rok 1995 365 dní. Teda celé namietané obdobie Sociálna poisťovňa žalobkyňi zohľadnila ako obdobie poistenia pre účely starobného dôchodku. Z osobného listu dôchodkového poistenia súčasne vyplýva určenie vymeriavacieho základu na účely výpočtu osobného mzdového bodu. Podkladom pre výpočet boli potvrdenia zamestnávateľa žalobkyne v rozhodnom období, ktoré tvorili prílohu administratívneho spisu. Z listu FMZV ČSFR z 10.12.1992 vyplýva, že FMZV požiadalo zamestnávateľa žalobkyne, aby jej bolo poskytnuté náhradné voľno bez nároku na náhradu mzdy po dobu služobného pridelenia jej manžela, ktorý ako pracovník FMZV je ku dňu 21.12.1992 dlhodobo preložený k výkonu funkcie k čs. zastupiteľskému úradu v zahraničí. K uvedenej žiadosti zamestnávateľ žalobkyne Novoker a.s. Lučenec vydal potvrdenie, ktorým potvrdzoval, že žalobkyňi poskytuje od 1.1.1993 pracovné voľno bez nároku na náhradu mzdy a to na dobu pridelenú jej manžela k čs. zastupiteľskému úradu v zahraničí a že nemá námietok, aby žalobkyňa, ak to bude treba, vstúpila po dobu pobytu v zahraničí do súbežného pracovného pomeru s FMZV. Súčasne oznámil dobu poskytnutia dovolenky a hrubý mesačný zárobok žalobkyne za posledných 12 mesiacov pred

udelením neplateného pracovného voľna. Z pracovnej zmluvy zo dňa 8.9.1988 uzatvorenej medzi FMZV a žalobkyňou vyplýva, že účastníci zmluvy dojednali pracovný pomer na dobu určitú od 12.9.1988 do 31.5.1989. Z dohody o zmene pracovnej zmluvy uzatvorenej medzi FMZV a žalobkyňou zo dňa 6.10.1989 vyplýva, že pracovný pomer dojednaný na dobu určitú do 31.5.1989 sa predlžuje do 30.6.1990 s tým, že ostatné ustanovenia pracovnej zmluvy ostávajú i naďalej v platnosti. Zamestnávateľ žalobkyňi potvrdením z 3.2.1997 potvrdil, že žalobkyňa za rok 1996 nemala žiaden príjem, nakoľko v dobe od 1.1.1996 do 18.8.1996 mala neplatené voľno. Listom z 10.8.1987 Keramické závody n.p. Košice závod obkladačky Lučenec potvrdili, že žalobkyňi ako ich pracovníčke udelili neplatené voľno v zmysle jej žiadosti po dobu nasledovania jej manžela na expertízu do republiky Kuba. Listinné podklady tvoriace súčasť administratívneho spisu potvrdili, že v období od 7.9.1987 do 4.2.1992 a od 4.3.1995 do 1997 zamestnávateľ žalobkyne poskytol jej neplatené voľno bez nároku na náhradu mzdy z dôvodu sprevádzania manžela v zahraničí. Doba poskytnutia neplateného voľna, bez nároku na náhradu mzdy, nie je poistnou dobou.

50. Vo svetle vyššie uvedenom, najvyšší súd podrobil prieskumu odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu, pričom dospel k záveru, že odôvodnenie krajského súdu je v podstatnej časti vlastného posúdenia v zjavnom rozpore so skutkovým stavom plynúcim z obsahu súdneho spisu. Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku vyslovil názor: „žalovaná vec nesprávne právne posúdila, keď za dobu dôchodkového poistenia v zmysle § 255 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., teda za dobu zamestnania podľa predpisov účinných pred 1.1.2004 pri súbehu dvoch zamestnaní v spornom období nepovažovala dobu zamestnania pre žalobkyňu výhodnejšiu a následne na túto dobu sporného obdobia neaplikovala § 63 ods. 6, prípadne ods. 9 zákona č. 461/2003 Z. z. a nevyhlásila ju v celom jej rozsahu pri určení priemerného osobného mzdového bodu.“ Správny súd v závere odôvodnenia konštatoval: „vychádzajúc zo skutkových zistení a citovanej právnej úpravy dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie nebolo v súlade so zákonom, pretože vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, a preto napadnuté rozhodnutie podľa § 191 ods. 1 písm. c/ SSP zrušil a súčasne zrušil aj predchádzajúce prvostupňové rozhodnutie podľa § 191 ods. 3 písm. a/ SSP a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Žalovaná je pritom v ďalšom konaní viazaná vyššie uvedeným právnym názorom správneho súdu a to že v zmysle § 255 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. je obdobím dôchodkového poistenia to zamestnanie žalobkyne, ktoré je súčasne obdobím dôchodkového poistenia, za ktoré nemožno určiť osobný mzdový bod a je potrebné naň aplikovať § 63 ods. 6 a 9 zákona č. 463/2003 Z. z.“

51. Uvedený záver krajského súdu však nekorešponduje s obsahom súdneho spisu, z ktorého je zrejmé, že žalobkyňi v spornom období, teda v dobe, počas ktorej sprevádzala svojho manžela v zahraničí, kde v určenej dobe aj vykonávala pracovnú činnosť na základe pracovnej zmluvy uzatvorenej s ministerstvom zahraničných vecí, poskytol zamestnávateľ neplatené voľno bez nároku na mzdu v období od 7.9.1987 do 4.2.1992 a od 4.3.1995 do 1.2.1997. Z tohto dôvodu aj podstatná námietka žalobkyne spočívajúca v tom, že zo strany žalovanej bol nesprávne určený mzdový bod za sporné obdobie z dôvodu neprihliadnutia na jej doby zamestnania, neobstoí.

52. Podľa § 255 ods. 1,3 zákona o sociálnom poistení za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak tento zákon neustanovuje inak. Na hodnotenie náhradnej doby ako obdobia dôchodkového poistenia od 1. augusta 2006 sa nevyžaduje splnenie podmienky získania najmenej jedného roka zamestnania.

Za náhradnú dobu, dobu štúdia a dobu výkonu civilnej služby, ktoré sa hodnotia ako doba zamestnania získané podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 a ktoré trvali celý kalendárny rok, patrí osobný mzdový bod vo výške 0,3, 0,6 v prípade materskej dovolenky. Ak sa kryjú tieto doby navzájom, patrí osobný mzdový bod vo výške 0,3, 0,6 v prípade materskej dovolenky len raz. Ak tieto doby trvali len časť kalendárneho roka, osobný mzdový bod sa určí ako súčin pomernej časti osobného mzdového bodu a počtu dní týchto dôb. Pomerná časť osobného mzdového bodu je podiel osobného mzdového bodu patriaceho za tieto doby, ktoré trvali celý kalendárny rok, a počtu dní kalendárneho roka, v ktorom sa tieto doby získali. Pomerná časť osobného mzdového bodu sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

53. Podľa § 60 ods. 1 zákona o sociálnom poistení obdobie dôchodkového poistenia je obdobie povinného dôchodkového poistenia, obdobie dobrovoľného dôchodkového poistenia, ak za tieto obdobia okrem období uvedených v § 140 bolo zaplatené poistné na dôchodkové poistenie podľa tohto zákona a ak tento zákon neustanovuje inak. Ak zamestnávateľ nespĺnil povinnosť platiť a odvádzať poistné na dôchodkové poistenie, podmienka zaplataenia poistného na dôchodkové poistenie u zamestnanca sa považuje za splnenú; to neplatí, ak si túto povinnosť nespĺnil zamestnávateľ uvedený v § 7 ods. 2 alebo zamestnávateľ za zamestnanca, ktorý je štatutárnym orgánom zamestnávateľa a má najmenej 50% účasť na majetku zamestnávateľa alebo ktorý je členom štatutárneho orgánu zamestnávateľa a má najmenej 50% účasť na majetku zamestnávateľa.

54. Podľa § 62 ods. 1, 2 zákona o sociálnom poistení osobný mzdový bod na určenie sumy dôchodkovej dávky sa určí ako podiel osobného vymeriavacieho základu a všeobecného vymeriavacieho základu. Osobný mzdový bod sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

Za obdobie dôchodkového poistenia podľa § 60 ods. 4, ktoré trvalo celý kalendárny rok, patrí osobný mzdový bod vo výške 0,3. Ak toto obdobie trvalo len časť kalendárneho roka, osobný mzdový bod sa určí ako súčin pomernej časti osobného mzdového bodu a počtu dní tohto obdobia. Pomerná časť osobného mzdového bodu je podiel osobného mzdového bodu vo výške 0,3 a počtu dní kalendárneho roka, v ktorom bolo získané obdobie dôchodkového poistenia podľa § 60 ods. 4, a zaokrúhľuje sa na štyri desatinné miesta nahor.

55. Podľa § 63 ods. 1, 6, 9 zákona o sociálnom poistení priemerný osobný mzdový bod na určenie sumy dôchodkovej dávky sa určí ako podiel súčtu osobných mzdových bodov dosiahnutých v jednotlivých kalendárnych rokoch rozhodujúceho obdobia a obdobia dôchodkového poistenia v rozhodujúcom období, ak tento zákon neustanovuje inak. Priemerný osobný mzdový bod sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor. Na účely určenia obdobia dôchodkového poistenia sa získané dni dôchodkového poistenia prepočítavajú na roky, ak tento zákon neustanovuje inak. Obdobie dôchodkového poistenia sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

Rozhodujúce obdobie na zistenie priemerného osobného mzdového bodu sú kalendárne roky pred rokom, v ktorom boli splnené podmienky nároku na dôchodkovú dávku, s výnimkou kalendárnych rokov pred 1. januárom 1984, ak tento zákon neustanovuje inak. Z rozhodujúceho obdobia sa vylučujú obdobia, za ktoré patrí osobný mzdový bod podľa § 62 ods. 2 prvej vety alebo § 255 ods. 3 prvej vety, alebo obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré nemožno určiť osobný mzdový bod, ak tieto obdobia trvali celý kalendárny rok.

Ak rozhodujúce obdobie určené podľa odsekov 6 a 7 je kratšie ako jeden kalendárny rok, priemerný osobný mzdový bod sa určí ako podiel osobného mzdového bodu dosiahnutého v tomto kratšom období a koeficientu určeného ako podiel počtu dní tohto obdobia dôchodkového poistenia a čísla 365. Koeficient sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor. Odsek 5 platí rovnako. Všeobecný vymeriavací základ na účely tohto ustanovenia je všeobecný vymeriavací základ, ktorý platil v roku, ktorý dva roky predchádza roku, v ktorom vznikol nárok na dôchodkovú dávku.

56. Podľa § 9 vyhl. č. 149/1988 Zb. (ktorou sa vykonávalo ust. 8 a 9 zákona 100/1988 Zb.) za zamestnanie sa považuje aj doba pobytu v cudzine, počas ktorej žena sprevádzala svojho manžela, ktorý pôsobil ako pracovník v zahraničí (§ 43) alebo expert v zahraničí (§ 44). Táto doba sa preukazuje potvrdením organizácie, ktorá vyslala manžela ženy do zahraničia. Pre zisťovanie priemerného mesačného zárobku sa však táto doba posudzuje ako náhradná doba.

57. Podľa § 1 ods. 1 až 5 zákona 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení právo na sociálne zabezpečenie podľa tohto zákona sa zaručuje všetkým občanom. Dávky sociálneho zabezpečenia poskytuje štát. Dávky sociálneho zabezpečenia nepodliehajú dani.

Právo na dávky sociálneho zabezpečenia nezaniká uplynutím času.

Výška dávok dôchodkového zabezpečenia závisí predovšetkým od pracovných zásluh, a to od dĺžky doby zamestnania a od výšky dosahovaných zárobkov. Zároveň sa uplatňujú aj sociálne hľadiská, najmä v zabezpečení pozostalých pri strate živiteľa, v zabezpečení invalidných občanov a pri zvyšovaní výmer

dôchodkov, ktoré sú jediným zdrojom príjmu dôchodcov a ich rodín.

Dávky sociálneho zabezpečenia sa zvyšujú v závislosti od rastu príjmov z pracovnej činnosti a v súlade s rastom životnej úrovne pracujúcich.

Organizácie a občania platia na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie poistné podľa osobitného predpisu.

58. Vychádzajúc z uvedenej právnej úpravy priznanie a výplata dávok sociálneho zabezpečenia (aj v starobe) tak v zmysle právnej úpravy podľa zákona o sociálnom zabezpečení v znení zákona č. 100/1988 Zb. účinného do 31.12.2003 ako aj v zmysle právnej úpravy zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 461/2003 Z.z. účinného od 1.1.2004 vychádza zo zásady zaplateného poistného za rozhodné obdobie.

59. Vo svetle uvedeného vyššie záver krajského súdu nekorešponduje s obsahom súdneho spisu, z ktorého je zrejmé, že žalobkyni v spornom období, teda v dobe, počas ktorej sprevádzala svojho manžela v zahraničí, kde v určenej dobe aj vykonávala pracovnú činnosť na základe pracovnej zmluvy uzatvorenej s ministerstvom zahraničných vecí, poskytol zamestnávateľ neplatené voľno bez nároku na mzdu v období od 7.9.1987 do 4.2.1992 a od 4.3.1995 do 1.2.1997. Z tohto dôvodu aj podstatná námietka žalobkyne spočívajúca v tom, že zo strany žalovanej bol nesprávne určený mzdový bod za sporné obdobie z dôvodu neprihliadnutia na jej doby zamestnania, neobstoí, keď za uvedenú dobu z dôvodu nepoberania mzdy nebolo zaplatené poistné. Toto obdobie sa však žalobkyni započítalo ako poistné obdobie z dôvodu sprevádzania manžela v zahraničí. Zo skutkových zistení potom vyplýva, že v prípade žalobkyne sa v rozhodnom období pre určenie starobného dôchodku neprekrýva doba zamestnania s náhradnou dobou. K uvedenému kasačný súd poznamenáva, že zákonodarca za náhradnú dobu považoval v zmysle právnej úpravy účinnej pred 1.1.2004 dobu taxatívne ustanovenú v § 9 zákona 100/1988 Zb. a v § 11 zákona č. 121/1975 Zb., v zmysle ktorej právnej úpravy doba pobytu v cudzine, počas ktorej žena sprevádzala svojho manžela, ktorý pôsobil ako pracovník v zahraničí alebo expert v zahraničí sa nepovažovala za náhradnú dobu, ale považovala sa za zamestnanie. Vo vzťahu k priznaniu starobného dôchodku žalobkyne z uvedeného plynie záver, že v posudzovanom prípade doba pobytu v cudzine, po ktorú žalobkyňa sprevádzala svojho manžela, ktorý pôsobil ako expert v zahraničí, sa posudzuje ako obdobie dôchodkového poistenia.

60. Vychádzajúc z uvedeného vyššie najvyšší súd konštatuje, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu je v jeho podstatnej časti nejasné, neurčité a nezrozumiteľné a v neposlednom rade aj nepresvedčivé, ktorá skutočnosť podmieňuje nezákonnosť napadnutého rozsudku krajského súdu pre jeho nepreskúmateľnosť z dôvodu jeho nezrozumiteľnosti a nedostatku dôvodov.

61. Vzhľadom k uvedenému najvyšší súd dospel k záveru, že odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu v preskúmvanej veci je jednostranné a formalistické, a teda ako zjavne nezdôvodnené a tým aj nesúladne s právami v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

62. Z dôvodov uvedených vyššie najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 461 ods. 2 SSP zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

63. V ďalšom konaní bude povinnosťou krajského súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, opätovne posúdiť zákonnosť rozhodnutí a postupu žalovanej v zmysle nastolenej právnej úpravy a vo veci opätovne rozhodne. Svoje rozhodnutie aj náležite a presvedčivo odôvodniť v zmysle § 139 ods. 2 SSP. Súčasne krajský rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania vrátane o nároku na náhradu trov kasačného konania podľa § 467 ods. 3 SSP.

64. Kasačný súd napriek uvedenému dáva správne súdu do pozornosti, že v rámci posudzovania zákonnosti žalobou napadnutého rozhodnutia bude v ďalšom konaní potrebné venovať náležitú pozornosť skutkovým zisteniam vyplývajúcich z administratívneho spisu žalovanej ako aj ich právnym záverom v kontexte kasačných námietok vznesených proti rozhodnutiu krajského súdu.

65. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia

zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.